

САНГА ОЛОХ

ХАҢЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№№ 111-112

(8556-8557)

СУБУОТА

2000 съл
Балаан ыйын
30 күнэ.

ЧУРАПЧЫ УЛУУХУН ХАҢЫАТА

Республика Суверенитетын 10 сылыгар

СУВЕРЕНИТЕТ ТУЛА ТҮМСҮӨБҮН!

Республика суверенитетын ылыммыта 10 сыллаах үөрүүлээх үбүлүөйүн улуустар, куораттар айы кэч дааһыннаахтык, дьону-сэргэни түмэн, кырдык да бырааһынныктык быһыыга-майгыта ыттылар.

Биһиги улууспутугар балаан ыйын 25 күнүгэр дьаһалта дьэтигэр суверенитетке аналлаах үөрүүлээх муннааха оройун сэмэтин урукку депутаттара, нэһиликтэр баһылыктара, тэрилтэлэр салайааччылары, производствобастыннара, араас сфера үлэһиттэрэ ынырыллан сырыттылар. Суверенитет 10 съл устата саха омук дьылбатыгар, чуолаан тыа сиригэр олоороччуларга кини суолтатын туһунан, дьаһалта баһылыгын солбуйааччы И.И.Яковлев дакылаата бэрт болгомтолоохтук истилиннэ. Кэлэстиигэ тыа СР правительствотын бэрэстэбиитэлэ, ыччат министрин бастакы солбуйааччы А.И.Еремеев ылар.

— Оччотооһу СР Верховнай Советын народнай депутаттара төлө да мөккүстэллэр, саха омук дьылбатыгар улахан суолталаах историяга киирэр сөптөөх хар-

дыны онорбуттара. Балаан ыйын 27 күнүгэр СР суверенитетын Декларацията ылыммытыта. Бу түгэн Россияга биэр бастакы хардыынан буолбута.

1992 сълга биһиги Президент М.Е.Николаев дьаныардаах үлэтин түмүгэр Россияны кытта федеративнай дуогабарга илти баттамыта. Ити иннинэ Россия историятыгар дуогабарынан үлэлэһин принциптэрэ суох этэ. Государственной суверенитетке этилибит сүрүн хайысхалар ити экономическэй сайдыы дуогабарыгар киирэллэрэ ситиһилибитэ. Ол иһигэр сиртэн хостонор баай бүүс-бүтүннүтэ бэйэбит бас биллибитигэр бэриллэбитэ. Эһиги билэргит курдук автономнай республика эрдэхтинэ онорон таһаарбыллытыттан баара суога түөрт эрэ бырыһыанын хааллартараллара. Ол да иһин социальнай, экономическэй өттүнэн хаалыбыт улахан этэ. Онтон билгин олох атын көстүү. 1992 съл муус устар 27 күнүгэр, суверенитеттэ Декларацията төртү сокуоммутун Конституциябытын ылынарбытыгар төһүүнэн буолбута. Культура, үөрэх

биһиги харахлыт ортотугар сайда, чэһирин турарын бары билэн олооробут, — итинтэн салгы кини суверенитет тула түмсэн үлэни-хамнаһы тэрийэргэ ыгырда.

Кини кэнниттэн тылы ылыт уруккута Арыылаах нэһилигин баһылыга, билгин улуус дьаһалтатын нэһиликтэри кытта үлэсэ управленийтын начальнига В.М.Ядрихинский суверенитет, бастатан туран, тыа сиригэр олоорор сахаларга көмөтүн, сайдыы суолугар тирэх буолбутун санатан туран, чуолаан Чурапчы улууна республикага биэр бастакынан баһынай хаһаайыстыбатыгар ыһыллан, хаһаайынааһын механизмын сөптөөхтүк талан, сага технологияны баһылаан, тыа хаһаайыстыбата кэхтии суолугар киирбэтэтин туһунан санаатын үлэлэһинэ.

Ыччат управленийтын начальнига А.А.Захаров, ыччат бэйэтин-бэйэтэ дьаһанарыгар кыахтар бэриллэбиттэригэр, үөрэххэ, сайдыыга тардыһыи оосула ысхамыйка-тыттан садалаан баарыгар тохтооту.

Республикага, улууска ытыллар политической хам-

сааһынарга дойдум, норуотум туһа дик курдук сана сүүрээниэри киллэрэ сатыыр, кинсөсө директора, СР културатын үтүөлээх үлэһитэ А.А.Сивцев суверенитетке бэйэтин сыһыанын этэн туран, сир атыылааһыи төрдүттэн утарарын эттэ. Түмүгэр Президент М.Е.Николаев киллэрбит кылаатын үрдүктүк сыаналаан, кинини үнүс төгүлүн СР Президентинэн туруорарга ыгырда.

Национальной оосула концепцията тыл туһунан сокуон олоххо кииринтигэр үлэлэһэр учууталлар биһиги улууспутугар аһыага суохтар, олортон биэр бастыннара, Алабар орто оосулатын учуутала В.Г.Слепцова:

— Суверенитет эри-дэхси буолбатах, кини тула элбэх мөккүөрдэр төрүүлэр. Хас биэрдик саха кинигэ сайдар суолун сахпыт суверенитетпын үрдүктүк тутуохтаахпыт. Биһиги оосулабытыгар түөрт бэлиэ дага көстүүлээх сиргэ ыйанан тулар. Ол олунуу 13 күнэ тыл, сурук-бичик, бас ыйын 21 күнэ национальной ыһыах, балаан ыйын 27 күнэ СР суверенитетын, муус устар 27

күнэ СР Конституциятын ылыммытыт күнүөрэ. Бу бэлиэ күнүгэр сыллата элбэх дьаһаллар ытылаллар, оном үөрэхччилэрбит, төрөппүттэрбит бу кэрэ-бэлиэ күнүэри бэркэ дик биллэлэр.

Суверенитет үбүлүөйүн сүүрүүнэн туран ааттыахтын баарарын “Урааҥхай сахалар” сүдү кинигэ авторын, оччотооһу федеративнай сыһыаннаһыи күүртэспит Гаврил Васильевич, өссө 1926 сълга саха суверенитетин тексын суруйбут Павел Васильевич Ксенофонтоттары. Ол кэннэ ити биилэр хайдах дьылбаламмыттарын биллэйт.

Салгыи кини Чурапчыга саха менталитета тиллэһэр баатын эттэ.

Үөрүүлээх муннаах түмүгүнэн улуус олохтоохторугар ылыммытыт ынырын суругу Чурапчы сэлээннэтин управленийтын начальнига М.Н.Саванна ааһан ыһитиннэрдэ. Ити кэннэ бастыи үлэлээх элбэх чулуу үлэһиттэригэр Правительство, министерстволар, улууспут наһарадалара туттарылыннылар.

г.попов.

Чурапчы улуунун общественноһын муннаабын кыттыылаахтарын ынырыылара

Биһиги, суверенитеты ылыныи 10 сылыгар аналлаах муннаах кыттыылаахтара республика 10 съл устата суверенитет суолунан хайдах үлэлээн, олорон кэлбитин, тугу ситиспитин ырыттыбыт, кэлэстэбит уонна республика салгыи сайдыытыгар муһайан бэйэбит уолсай санаабытын улуус дьонугар-сэргэтигэр тиэрдэргэ быһаарыстыбыт.

10 съл аннараа өттүгэр 1990 съл балаан ыйын 27 күнүгэр оччотооһуа бириэмэ ирдэбилэ буолбут демократияны киллэрии хамсааһыныгар сөл түбэһиннэрин биһиги республикабыт киннэхэ олоорор бары норуоттарын туруорсууларыгар олобуран суверенитет туһунан Декларацияны ылыммыта. 10 съл ааспытын кэннэ ырынгалаан көрдөхтүүнэ ити саамай сөптөөх хардыи оноһуллубутун олох көрдөрдө уонна бу кэрдикс кэм Саха сиригэр государственноһи сэмэиннэриы историятыгар дьонуннаах мээстэни ылыага дик бигэтик эрэнибит.

Суверенитетке олобуран биһиги республикабыт сайдыытын түстүүр, киннэхэ олоорор норуоттар көмүскэллээх, кээкиллээх буолууларын мэхтиалиир элбэх дьаһаллар оноһуллубуттара. Бастатан туран, төртү сокуоннаах—Конституциялаах буолбуппут. Конституцияга олобуран Президент былааһа олохтоммута. Икки палата-

лаах парламент үөскээбитэ. Ыарахан усулуобуйага олоорор хотугу дьону социальнай өттүнэн күүмчүлүүр элбэх сокуоннар ылыммытыттар. Россия Правительствотын кытта дуогабарга олобуран экономическэй өттүнэн тутулууга суох буолууга элбэки ситиспилиит. Наука, үөрэх, культура, тыл эйгэлэригэр урут хаһан да буолбатах боччумнаах болпуроустар көтөбүллүбүттэрэ уонна үгүстэрэ ситиһилээхтик быһаарыллыбыттара. Кыра республика, аһыах ахсааннаах норуоттар да буолларбыт аан дойдуга биллэр кыахтары үөскэтибит, сибээстэри олохтоотубут. Ити барыта суверенитетке тирээриэн, дьон-норуот көңүлү билбитин, өй-санаа босхо барбытын, үрдүктүк көппүтүн түмүгэр ситиһилиннэ. Суверенитеты ылыныыт былаһын тухуры бирдэ даһаны, кыратык даһаны Россия састаабыттан тахсар, туспа государство буолар болпуроос көтөбүллүбэтэ, ол онугар наар Россия норуоттарын кытта биэргэ олоорор, Россияны барбардар, улуу государстволар таһымнарыгар таһаарар санааны өрө тутан кэлибит. Санаан да көрдөххө республикалар бэйэлэрэ сөлүгүтүк дьаһанан байылыаттык, дьоллоохтук, кыахтаахтык олоорор буоллахтарына уолсай түмүккэ Россия бүтүннүүтэ онук олоорор буолуоба.

Биһиги Президентимит, Правительствоит, парламеммит суверенитеты бөбөргөтүүгэ туһайан ытыгар политикаларын ис сүрэххиттэн өйүүбүт уонна республика суверенитетын туруулаһан көмүсүөхтэрэ, бу болпурооска биэр санаалаах буолуохтара, киннэхэ тирээриэн Сахабыт сирин сайдыытын өсө үрдүк таһымнарга көтөбүөхтэрэ дик эрэлбитин биллэрэбит. Суверенитеты түөрэннэтэр ханнык да ыһаһын, бобуу-хааһыи, унитарнай государство идеяларын күөнтээһин, билгини кэмэ кимнэхэ да өйдөмөт, ааспытка төнүү курдук сыаналаннааба. Сайдыылаах бириэмэ олооробут да быһыытынан бу иннинээби курдук уонна ону өссө сайыннарыи барыта Россияны кытта ду-

огабарга уонна бырааптары (полномочиялары) тыһысыыга олобуран быһаарыллыахтаах. Ити эрэ түбэлтэ республика тэн бырааптаахтык, көңүллүк уонна татимнээхтик сайдыыта мэхтиэлэниэ.

Улуус бары олохтоохторун бу тутуах болпурооска биэр санаалаах буолууга ынырабыт. Республика дьон-сэргэтэ, киннэхэ олоорор бары норуоттар биэр санаалаах, түмсүүлээх уонна Сахабыт сирэ барбара үүнэрин, чэһирин сайдарын тутугар таһаарыылаахтык үлэлиир эрэ буоллахтарына суверенитет тулланнаабат онсһуулаах, көмүскэллээх буолуоба.

Муннаах кыттыылаахтара.

УБААСТАБЫЛЛААХ ААБААЧЧЫ!

Сага, XXI-с үйэ бастакы сылын, 2001 съл бастакы аңарыгар улуус хаһыатыгар “Сага олоххо” суруттарыи бу дьыл алтынны 1 күнүттэн садаланар. Суругу сыаната—съл аңарыгар 117 солк., биэр ыйга—20 солк. Суругу “Сага олох” хаһыат редакцията ытыгар (дуогабардаспыт дьоннорунан).

Улуус олобун-дьаһабын, күннээби сонуннарын сырдатар “Сага олох” хаһыакка суруттаргыи умнума.

Республика Суверенитетын 10 сылыгар

СУВЕРЕНИТЕТ ТУҢУНАН МИН САҢАЛАРЫМ

Бастатан улуус бары олохтоохторун суверенитет 10 сыла туолуутунан эбэрдэлибин. Балабан ыйын 27 күнүн, бу билиэх Саха сирин олохтоохторугар хас биридинбитигэр туох да меккүөрү суох, көгүлү биэрбит, инникитин сайдар кээкилбитин таба тайанан оноһубут үтүөкэннээх күммүт, улахан бырааһынньыкпыт быһыытынан сыаналыбын.

1990 сыл балабан ыйын 27 күнүгэр республикабыт Верховный Советын сессиятыгар, инникитин көгүл өттүнэн үлэлииргэ, сайдарга, олорорго декларацияны сокуон быһыытынан бигэргэтэн ылыныы бириэмэтигэр хорсун, улахан уустук, ол гынан баран хаһан да буолбатах үтүөкэннээх дыһал оноһуллубута, бу күн инникитин дабыны республикабыт историятыгар хаһан да өлбөөдүбэккэ, мэлэйдэри көрсүбэккэ, үүнэ-сайда, чэчирик турарыгар баарарыбын, Мин бу күнү, урукку өттүгэр, Советскай Союзка дабыны улаханньык билиниини ылыбатах, аан дойдуга олох да биллибэтэх көстүбэтэх "саха" дьин омук баарын ааттаан-суоллаан биллэрэн, Саха республиката дьин ааттанар кыахха кирибит күммүт быһыытынан үрдүктүк тутан сыаналыбын. Билигин сахалар аалытын биэрбит Сахабыт Республикага Улуу Россия эбэ хотуна эрэ буолбакка бүтүн аан дойдуга билиннэ, ити билини инни-

китин күүскэ сайдар кыахха кирирдэ.

Сыллар ааһахтара Саха Республикага анардас Россияга эрэ буолбакка, аан дойду сайдыытын цивилизациятыгар бигэтик үктээн кирибэ, үөрэннээ, үлэлнээ, сайдыа, олуруора дьин эрэнэбин, ити буолар суверенитеттэ биэрбит көгүлү, тутуунан да сыаналамат үтүөтэ-өгөтө, кэрэстэ-кээкилэ. Суверенитеттэ ылыныы тутуунан Декларациябыт олоххо кириитигэр бигэтирэх буолар Конституциялаахпыт, ону толорторор президенттээхпит, Ил Түмэннээхпит, кирилэр күн бүгүн төһө да ырахаттары, мэлэйдэри көрсүтэллэр барытын этэннэ туоран билиги туспутугар үчүгэйдик, кээкил өтө көрөн үлэлээн илэллэр дьин кизн туттан этэбин. Суверенитеттэ биэрбит сурун тосхолуона республикабыт аатын, территориятын, сирин бааһын туһаныы, бааһы-дуолу бас билии буолбуттара бэрт элбэги кэпсир. Саха омук бары норуоттары кытта биергэ эй-дэмнээхтик ити тосхоллору олоххо киллэрингэ айымньылаахтык үлэли олуор. Итиннээх президенттэ М.Е.Николаев ыттар, инникитин өтө-көрөн салайар сөптөөх политикатын, үлэтин толору биһиринибин, кэлэр да өттүгэр өйүүххэ, олоххо киллэрингэ дычыардаахтык үлэлээххэ наада. Суверенитеттэ ылыы кэнниттэн 10 сыл устата президенттэ быһаччы салаалаты-

нан, дыһалынан сир бааһынайдарга сыйыарылына, айылҥабыт бааһы биэрэр дохуотуттан өлүүбүтүн-чаасытын сир буоллубут, бааран турган нээкилээх доруобуйатын, ыччаты үөрэхтээһин боллуруостара бары өттүнэн инники күөкнэ турорулунулар, оҥо, ыччат, дьин кэргэн олохторугар, үлэлэригэр аһаан-иһээн санааттан-сага дыһаллар оҥоһуллаллар, нээкилээх бүтүүнүн олуор сыһааннаах "Чөл олох" үлэтин ылыы соруга туроруулунна, үтү, эти элбэттигэ "Түөгүн" программа тигиэхчии үлэлир буолулар, республикага үөрэхтээһин, наука, искусство, культура боллуруостара улахан ситиһиллэннэлэр. Итилэр барыларын түмүгэр нээкилээх социальнай-экономическай, культурнай олохун таһыма бары өттүнэн биллэрдиик түбүстэ, үрдэтэ. Республикабыт сиркилэтэ буоланчы киин куораттыт Дьонукскай баара-суоба 10 сыл устата киин билбэт тыһа-кирээйдэ, түбүстэ. Сайдыы туһугар саха омук аатыттан Россияга, аан дойдуга кириэр-тахсар, бара-кэлэр сырдык аартыктып буолла.

Ити ситиһиннэр барыларга үлэни өрө тутууттан табыстылар, билигин ким барыта туох туһугар үлэлирин уонна хайдах үлэлээхтээгин, ырынак сокуонуна салайтаран үчүгэйдик билэр буолла.

Биллэн турар, суверенитеттэ 10 сыл устата көнө, чэчики суолунан, туох да мэлэйдэ, ырахаттан суох үлэлээн кэлбит буолбатах, бэрт элбээн ырахаттары, мэлэйдэри көрүстэ, ол иһин үлэстэ-хамнаста итэбэстэр, көтүтүүлэр, кыаллыбатахтар суох буолбатахтар, бааллар. Ким үлэлир ол сыһаалаах, албастаах буоланчы дьин нээкээтэ этилибэт, ону үлүннэрэн, мэлэйдэтин суверенитеттэ, президенттэ кытта сөп түбэспэт буолууну, көмөлөһөллөрүн онуугар утары дойдохтуур дьон, бөлөхтөр баалларыттан хомойоохха, бэркиһээххэ эрэ сөп, инникитин итэбэтин этэн баран хайдах туоратары өһө-сааһа суох, ньобойдоһуоххо эрэ чэчиһинээди ылынан көмөлөһөртөн ордук үтүө санаа баарын билбэллэн.

Республикабыт суверенитеттэ салгыны бөөрөгөтөргө, сайыннараарга аналлаах "Саха Республикага 21-с үйэ бастаки чэппэрэигэр сайдыытын суола" — дьин стратегията олоххо кириитин туһугар президенттэ М.Е.Николаевы толору итэбэһинит, эрэнэмит кэлэрин туорат республикабыт президенттэ быһаарыгар үһүс болдьооххо быһаардан салгыны үлэлиригэр баарары!

Афанасий СИВЦЕВ,
үлэ, тыыл ветерана,
СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ.

Алтынньы 1 күнэ — сааһырбыт дьон күнүрө

ҮЧҮГЭЙ ТҮМҮКТЭЭХ БУОЛАРЫГАР ЭРЭЛЛЭЭХПИН

Саха сирэ суверенитеттэ ылынан баран, 1993 сыллаахха пенсионнай сулууска Департаменттэриин республика бэйэтин быһаччы салайытыгар ылбыта. Биллэн турар, бу хардыы республика туһатыгар ытыллыбыта, киин ыаммат араматын—пенсионердары толорууну каачыйарга эбэһинистэммитэ. Пенсионнай сулууска икки структурнай салаалалаах буолбута РФ пенсионнай фондатын уонна бэйэтэ суверенитеттэах СР сыһааннаһыларгар ырахаттары үөскэппитэ. Эссе ааспыт сылтан Россия пенсионнай фондата билиэххэ аһары кытааһах усулуобуйаны туруорбута. Бастатан, быһаччы федеральнай салайытын олохтоһууну, очуоҥо көрүлэр көпчүтүннэрбит (сылгыһыттарга, ыанньыкыттарга, таһаһыттарга, түөртөн элбэх оролоох нээлэргэ, көһөрүлүү кыттыһылаахтарыгар о.д.а.аналлаах пенсия) , , севернэй надбавкыт (билиэххэ 70-100 %, федеральнай сокуон 40 %-ны эрэ билинэр) төртү да суох буолууларыгар тийиһээтэхтэр, онтон пенсияны үбүлээһин киинтэн буоллабына пенсия кэмизгэр төлөнөр-төлөмнөт боллуруоһа туруохтаах. Иккиһинэн, Департамент сечугар сытар сыаналаах кумаарылары ("Алроса" АК, Сбербанк, Газпром акциялара) бэйэтин бас билиитигэр көһөрөрү модьуйбута. Бу үп РФ ПФ-гар бэрилиннээбинэ, Департамент резервэтэ суох буоларыгар тийэр. Билигин туругунан, сыл адыс ыйын устата Департамент Федерацияга 900 мөл.солк. ылпта.

Кээкэ сыллар усталарыгар пенсия ааһы кэмизгэр төлөнөр юлэ, Аһаардас бу да элбэти этэн сөп. Атын регионнар пенсионнай сулуусалара Россия ПФ дыһалын чэрчиттэн тахсыбат буоллактарына, билиги Департаменттэ кырдыабас дьон олохун туспарыга туһуламмыт Республика сокуоннарын оморугуа быһаччы үлэлэһэр. Пенсионердар тийиһимэт араналара социальнай көмүскээлэх буолалларын туһуттан, Департамент иһинэн, социальнай программалары олоххо киллэрин Управлениета тэрилибэтэ. Бу управление кырдыабастары эминэн ха-

ачыйымыга, үлэлээбэт пенсионердар проестарын төлүүргэ үлэлээтэ, уугауокка түбэспиттэргэ материальнай көмөү омордо. Сыл адыс ыйыгар билиги управлениебыт 400 тыһ. солк. суумалаах материальнай көмөү 601 пенсионерга омордо, проеһынан 13 киһи туһуна, Алларда Бастээххэ баар "Сосновка" профилакторийга 56 кырдыабас баран сыһынаан кэллилэр, Улуу Кыайыы 55 сылынан 47 ветераннарга 47 тыһ. солк., 82 сэрин оҥоһолоруугар 41 тыһ.солк. аадырдаах бирикэмээх көмө бэрээдэһинэн туттардыбит. Ону таһынан, Төлөй оҥуоһатын тутуутугар 30 тыһ. солк., улуустук киинигэр 5тык тумулга тутуулар культурнай Кинигэ 150 тыһ. солк. нолуок суотугар көмө омордубут.

Балабан ыйын19 күнүгэр ытыллыбыт Департамент коллегиятыгар директор В.Бурнашов "Күн бүгүнгүтэн билиги Департаменттэ суох буолла, Россия Пенсионнай фондатын уураадынан, РФ пенсионнай фондатын Отделениета буоллубут"—дьин билиһинэрбитэ. Бу күн Москвада РФ пенсионнай фондатын председателэ М.Зубов уонна СР премьер-министрэ В.Власов эссе муус устар ый 28 күнүгэр оҥоһуллубут сөбүлээһингэ иһин баттаабыттар. Сөбүлээһин 11 мотатыйалаах. Үһүс ыстатына быһытынан, СР Пенсионнай сулуускада Департамент 2002 сыл тохсунньу 1 күнүгэр дьин РФ ПФ салаатыгар кубулулулуохтаах. Ити көм устатыгар, пенсиянан хаачыйымыга ситиһилибит кириилэр оннуларынан хаалларылаахтаттар дьин иккитиллэннэтэ. Онтубут икки сыл урутаан, бийыл отделение буолубут. Саха сирин пенсияга чэчикилэрин коэффициент 30 %-наах араастаһытын РФ ПФ-та билимнэт буолла, онон СР Правительствота бюджеттан толуюун, РФ Правительствоһын кытта сөбүлээһиннэриин наада.

Кэлэр сылтан нолуок сага реформата сабаланырынан, чуолаан бирик калын социальнай нолуок (ЕСН) кириэринэн, пенсионнай нолуогу нолуок инспекцияга хомуйуоһа уонна РФ Казначействотыгар туттарыада. Билигин республика үрдүнэн ыйга 300-чээк мөл. солк. пенсионнай нолуок хомулар, 226 мөл.солк. пенсияга төлөнөр, ол иһигтэн 150 мөл. солк. федеративнай сокуоннарга олохуран аһаһыт пенсия суумматэ, 76 мөл. солк. СР ки-

энинэн. Россия биллэн турар, 150 мөл. солк. ытыһаа, онтон 76 мөл. солк. СР бюджета уйууохтаах. Ону таһынан, үһүс аһыт социальнай программабыт харчыта Россиятан юлэргэ саарбахтэнэр.

Билигин туругунан, билиги пенсионердарыт өртөтүнэн 1123 солк. ыллаллар. Бу Россияга саамай улахан пенсия. Холубур, Магаданга- 950, Тарасганна-660, Буркиняга- 687, Россия үрдүнэн-694 солк. Ол эрэри, билиги олус ырахан усулуобуйага олоробут, пенсия киһи нээкиһэ тийиһин олорор корзинатын 86 %-гар эрэ тэһинэр. Оһок, пенсия иһэмэйэ син-биир кыра.

Бүтүгү күнэ улуустугар 4322 пенсионер баар. Кирилэртэн 1353 киһи улус киинигэр уоннааһылар нээкилээтэргэ олороллор, бу иһигтэн, үлэһэн пенсияны барыта 3991 киһи ыллар, ол иһигэр кырдыабастарынан 2646, нээкилээһинэн 460, интимитет сүтэрбиктэн 707, билэр кэрэ өр сир үлэлээһин иһин 178 киһи ыллар. Үлэ стаһа ирдээкилээтэ социальнай пенсияны 318 киһи ыллар, кирилэртэн 16-гар дьин саастаах 155 инбэлиит ололор. Пенсияга тахсар саастарын туолуохтарын иһинэн үлэстэ суохтарынан пенсия аһаарыт 4 киһи баар. Байыаннай сулууслаахтарынан (армияга сыдыһан ылдыһан кэлбиттэр, кирилэр кэрэттэргэ, сэрин кыттыһылаахтарыттан уратылар) 10 киһи пенсия ыллар. Үлэлир пенсионер аһаһаа 877 буолла. Чурапы көһөрүлүүтүн кыттыһаахтара 511 киһи баар, 70 саастарын туолубут кырдыабастарыт аһаһаһаа 551.

Сыл устата пенсия иһэмэйэ РФ Президенттэ уонна Правительствоһын Укаастарынан, иһин төгүл индексациялана. Бары пенсиялар олунуу ый 1 күнүттэн 1,2, ыам ыйын 1 күнүттэн 1,07 төгүл улааттылар. Онтон аһырдых айынааһы үрдээһингэ перерасчет түмүгүнэн, 221 ээз киһиэхэ пенсията үрдэтэ. Төгө? Бу чөлүкүһүнэн коэффициенттэ быһаарымыга туттулар ындааһы орто хамнаһа пенсионер ыллар орто харчытын сыһыаннаһытын —тутуур кэмизиттэн тутулуоттаах.

Республика экономическай туруга аркый тулсубутунан, пенсионнай фондага нолуок кириитэ улаатта. Ол да үрдүнэн, ыллар иһэ 8 мөл.036

тыһ. солк. Ордук мөлтөх балаһыанньаалаах тэрилтэлэргэ кириһэллэр. Аһаармострой-1500 тыһ. солк., УФС-420 тыһ., лесопункт- 283 тыһ., "Кыым" ПКФ-140 тыһ., "Күннэй" КП-143 тыһ. солк. о.д.а. Управление пенсионнай усунуоһу хомуйууга быһаһаа 8 ыйынан 23855 тыһ. солк., туолууга 28121 тыһ. солк. ол эбэтэр 117% туолла. Маһаа сыл аһаарынан улахан иһин таһаарыт бюджет тэрилтэлэргэ, ЖКХ, ДОК, "Мелинатор"ГУП, маһы танастыыр комбинат иһэриин толору уонна лаһаа аһаһыттарынан бэлиэтибит. Тэрилтэлэр иһэриин ирдээһингэ 191 инкассовый ирдэбил түһэриллэн, 3002,4 тыһ. солк. хомуйулуна, 46,4 тыһ. солк. пеня ирдэһнэ. Иһээтэри реструктуризациялаһыһына 16 тэрилтэни кытары дуоһаардаах үлэ ытыллан 9 тыһ. солк. пеня сөтүлүннэ, лесхоз графизынан иһин төлөһөн бүгүрдэ, киһиэхэ пеня туттулуубата. Маһык үлэлээһин бары иһээтэх тэрилтэлэри кытта ытыллыада.

Пенсия сокуонугар дыһуһаах уларыттылар сыһаа олоххо кириэн эрэллэр.Урукку курдук, хас биридин киһиэхэ кырдыабас сааһыгар тэн кээмэйдээх пенсия төлөнөрү тохтоон, хас биридиннэригэр хамнаһарын уонна стажтарын учуоттаан, чөлү аһыһи оҥоһуллар. Бу сага система 1998 с. сабаламмыта. 1998 сыл улус 9140, 1999 с. 9154 үлэһиттарын хамнаһарын уонна стажтарын сибидиһиннээлэрэ толору хомулуна. Кэлэр сыллартан кирилэргэ олохуран пенсияга таһаары оҥоһулуоһа.

Аһыт сылтан пенсия суотугар чэчики сыаналаах бороодууктаны аһалан түгэтиһинэн дьарыктаммыһыт.Бу сага салаа хомойоох иһин, РФ ПФ өйөмнөтө. Оһок, департаменттэ иһин "Иһин" аргизин структуратыгар биэрэргэ күһэллэннэ. Кэлэр сылтан пенсионердары хаачыйарга кээкэ үлэлэр ытылла тураллар.

Түмүкүгэр, бары кырдыабастары, пенсионердары улуустааһы пенсионнай Управление аатыттан Сааһырбыт дьон күннэриинэн итиктик-истиһини эбэрдиһит. Инникитэ эрэмһини, кытааһах доруобуйаны, этэннэ буолууну, үһүн, чэчигэн олоху баарары!

В.МАКАРОВА,
улуустааһы пенсионнай управление начальнига.

Хаһыат анал таһаарыта

"2000 сылга — 2000 үтөө дьыаланы!"

2000 сылга—2000 үтөө дьыаланы" республикатаабы хамсааһыта үлэс киллэрбит кылааттарын, тэрээһин үлэс үрдүк ситиһиннэрин иһин СР Президиум "2000 үтөө дьыала" өйдөбүннүк знагынан билгэн улуустан наһараадаланнылар:

1. Адамов Егор Егорович

дэтин биригэднэрэ, Мырылаа 11 куйкалаах баһыһы үлэс киллэрингэ таһаарылаах үлэтин иһин.

10. Макаров Константин Семенович—"Уюкуйэ" баһыһына хаһаайыстыбатын салааһыта, 80 тыһ. солк. суумалаах көмөтүн иһин.

11. Попов Егор Петрович

үлэтин иһин.

19. Наумов Петр Максимович—"Аартык" ХЭТ начальнига, бөһүөлэктэр суолларын оңорууга таһаарылаах үлэтин иһин.

20. Васильева Светлана Даниловна—"Сахателеком" Чурапчытаабы филиалын начальнига, цифровой теле-

"2000 УТӨӨ ДЬЫАЛА" ЗНАГЫНАН НАБАРААДАЛАННЫЛАР

вич—"Азаана" баһыһына хаһаайыстыбатын салааһыта, Төлөй бөһүөлэгэр тутууга саалатын дьэс-кэргэниэн тутуутун иһин.

2. Адамов Михаил Иннокентьевич—тутуу биригэдэтин биригэднэрэ, Чакыр бөһүөлэгэр спортзал тутууга таһаарылаах үлэтин иһин.

3. Аржаков Марк Николаевич—"Ойбон" өччүгү тэрилтэ директоры, Хатылы бөһүөлэгэр бастакынан АЗС-ны киллэрбитин иһин.

4. Ефремова Татьяна Ивановна—Болтоно уһууһун сибидиссэйэ, Болтоноотобу уһууһан сана корпусун үлэс киллэрбитин иһин.

5. Дагданна Григорий Григорьевич—чааһынай предприниматель, бэйэтин үбүнэн 25 мистэлээх юни рыногы үлэс киллэрбитин иһин.

6. Иванова Екатерина Семеновна—"Улыбка" уһууһан сибидиссэйэ, сана корпус бастакы дьэтин үлэс киллэрингэ, иккис дьэтин тутуутун саалааһына тэрийэр үлэтин иһин.

7. Колесов Ким Конфеевич—"Олонхо дойдута" музей-комплексы бэйэтэ көбүлээн тутууну ыһпыттын иһин.

8. Константинова Светлана Афанасьевна—улуустары гимназия музыка учуугала, 46 тыһ. солк. суумалаах көмөтүн иһин.

9. Кривошалькин Дмитрий Николаевич—тутуу биригэдэ-

вич—"Маарыкчаан" потребительскай бырабылганын председатели, ыһымат программаларын олоххо киллэрингэ таһаарылаах үлэтин иһин.

12. Протодьяконов Николай Иннокентьевич—"Мындааһытаабы" "Кустук" экологическай лааһыр директора, лааһыр материалнай базатын тутууга таһаарылаах үлэтин иһин.

13. Романова Саргылана Васильевна—"Мындааһытаабы" оро сэллэгин эмитир санаторий директоры, санаторий бастакы корпусун үлэс киллэрбитин иһин.

14. Смирников Василий Васильевич—"Олохоос" баһыһына хаһаайыстыба салааһыта, Төлөй баһыһына тутууга бэрэбинэ кэрдитигэр үлэтин иһин.

15. Софронов Николай Петрович—"Тураннаах" баһыһына хаһаайыстыба салааһыта, 10000 солк. суумалаах көмөтүн иһин.

16. Степанова Розалия Ивановна—тутуу инженерэ, "2000 сылга—2000 үтөө дьыаланы" хамсааһына ыһтылар тутуулар биригэднэрин оңоруутун иһин.

17. Ядрихинский Владимир Михайлович—Арылаах кэһилиэтин баһыһыта, начальнай оскуола корпусун, спортзалы тутууга тэрийэр үлэтин иһин.

18. Макарова Лариса Ивановна—улуустары ветеринарнай управление начальнига, сана лаборатория дьэтин үлэс киллэрингэ тэрийэр

фоннай станцияны олоххо киллэрингэ, арболитовой гараһы тутууга тэрийэр үлэтин иһин.

21. Смирников Григорий Викторович—"Мелиоратор" ГУП начальнига, бөһүөлэктэри иһэр уунан хаачыйыһа баһыһыта тутуу иһин.

22. Попов Николай Николаевич—"Чурапчытаабы" суол тутар, өрөмүөнүүр ГУП начальнига, нэһилиэктэр суолларын оңорууга таһаарылаах үлэтин иһин.

23. Филиппов Иван Иванович—"Хайахсыт" нэһилиэтин баһыһыта, программаны олоххо киллэрингэ таһаарылаах үлэтин иһин, Лена уугун таһаарыһа бэлэмнэни үлэни тэрээһиннээхтик ыһпыттын иһин.

24. Лебедев Гаврил Гаврилович—"Болтоно нэһилиэтин баһыһыта, программаны олоххо киллэрингэ 3 улахан объекты үлэс киллэрингэ тэрийэр үлэтин иһин.

25. Пинигин Роман Михайлович—"Россия художников" Софун чилиэнэ, "Чурапчы сэлэһиннэтигэр кириһэ декоративнай-архитектурнай композицияны оңоруутун иһин.

26. Попов Вячеслав Егорович—"Ростелеком" отделын начальнига, 70 тыһ. солк. суумалаах көмөтүн иһин.

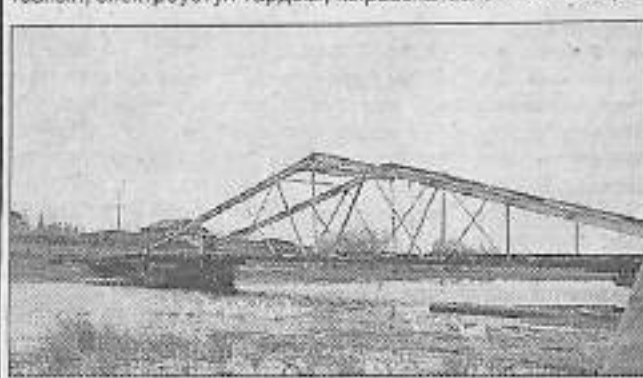
27. Скрябин Павел Николаевич—тутуу биригэдэтин биригэднэрэ, Килэтки бөһүөлэгэр арочнай спортзалы тутууга таһаарылаах үлэтин иһин.

ХААРТЫСКАЛАР КЭПСИИЛЛЭР (Фоторепортаж)

Болтоно нэһилиэгэ "2000 сылга — 2000 үтөө дьыаланы" хамсааһына таһаарылаахтык үлэлиир нэһилиэктэртэн биригэдэртэ. Ол да иһин кинилэртэн нэһилиэк баһыһыта Гаврил Гаврилович Лебедев үчүгэй тэрээһинин иһин уонна олохтоох уһууһан сибидиссэйэ Татьяна Ивановна Ефремова сана корпус үлэс киллэрин иһин, Ким Конфеевич Колесов "Олонхо дойдута" музей-комплексы тутуу иһин "2000 үтөө дьыала" өйдөбүннүк знагынан наһараадаланнылар.

Бу хаартыскада — детсад сана корпусун тутууга үлэлиир П. Г. Новгородов биригэдэтин чилиэнэрэ Антон Попов, Василий Новгородов уонна Николай Кривошалькин муоста булар халтаһыны кырыһылы сылдыалларын көрөбүт. Бу методическай кабинеттаах, прачечнайдаах, оранжереялаах, оро дьарыктанарыгар аналлаах музыкальнай хостоох, спортивной саалалаах комплекс сотору кэминэн үлэс киллэриллэбэ. Билигин көйдөйө бүтэн ититэр систэмэтин монтажтаһын, электроуотун тардыы, кырааскалааһын ыһтылар.

Таатта үрэһи туоруур сана муоста тутуулан үрэх унуор олоороочулар эрийэ суох сылдыар усулсубуйаалара тэрилиннэ. Муостада соххоз үлэлирин сабана тутулуубут типовой хотон үрдүн тиир конструкциятын уларытан оңорон туһанылынна. Билигин манан УАЗ маркалаах хайа бабарар массына туоруур кыахтаһа.

Оттон бу үөрэнээччилэр сана кириэхтээх оскуола корпусу субуотунньуктуу сылдыаллар. Быйыл күнүн кириэхтээх бу дьэбэ библиотека, методическай кабинет, үөрэнэр, курууоктарга дьарыктанар хостор үлэлиэхтэрэ. Тутууну оскуола коллектива сүннүүнэн бэйэлэрэ ыһтылар. Кунуһун кутууга, ханарааһылаһына, кырааскалааһына үөрэнээччилэр үөрэ-көтө үлэстэтилар. Ититэр систэмэти бүтэрбэ корпус үлэлиир кыахтанар.

нэн куттубут. Ити көстөр "Пионер" кырааны чааһынай дьонтон уларсыһылыт.

Детсад коллектива ханалааһытыгар, кырааскатыгар үлэлибэ. Сибидиссэй күннэтэ орообор, контуруолаһар. Кыра оолор, кэһиллэрбит сылдыахтаах, дьарыктанарыгар дьэбэлэрэ буолан бэйэбит даһаны хаачыстыбалаах гына оңоро сатыһыт. Тутууну кэмигэр бүтэрэргэ интэрнэстээхпит,

Хаартыскада: тутуучулар биригэдэлэрэ.

Балаһаны суруйан бачээккэ бэлэмнээтэ А.Слепцов. Автор фотолара.

САГА КОРПУС ТУТУУЛАР

Чурапчы сэлэһиннэтигэр "Улыбка" детсад коллектива базатын кэһитиниһэ, тупсарыһа утумнаахтык үлэстэр. Быйыл сайын иккис сана корпусулар тутуутун саалааһытара, 2000 сыл иһинэн бүтэрэн үлэс киллэрэр-былааннаахтар. Бу корпусу тутуу сылдыар корпус тутууга үлэлиир биригэдэ салааһыта Иван Дмитриевич Романов көрсөн үлэ-хамнас хайдах-баран иһэрин

туһуулаһыһылар манньык кэлсээтэ:

— "Тутууну от үлэтин кэһиттэн, атырдаах ыйын бүтүүтэ саалааһылыт. 16х11 м иһинээх дьэһин Чакыр бөһүөлэгиттэн көтүрэн аһабыһыт. Дьэс шухаурукалаах, обшаккалаах буолан көтүрэгэ эрийдээх эгэ. Биригэдэбитигэр тэрдүбүт. Миһиттэн ураты Василий Фомин, Петр Попов, Иван Новгородов үлэлиилэр. Үлэ

дуоһабырэн Чурапчы сэлэһиннэтин дьаһалгатын кытары түбэһибиллэ. Билигин көндөйүн тутуу сылдыабыт. Үлэ тэтимнээхтик барыһын матырыйаалынан хааччыллат иһэллэп атахтыыр. Онуоха эбии ардахтаах, силбик күннэр мэхэйдэтилар. Холобур, акылааты түһүмүгэ матырыйаал көстүмүгэ 5 күймүгүн сүтэрдэбит. Сирэ синкээх буолан интэрнэ баар кутталлааһынан акылааты свая үрдүгэр түһэриһиллэ. Сотору халтаһын тутуулар наадата кэһилбэ, онтухтук суох. Холуодалара, ааннара майы танастыыр комбинатка сахаастанан тураллар. Ититэр систэмэтин бэйэбит оңоруохтук, матырыйаала баар. Электроуотун тардарга электрискээхпит. Уолсайынан дуоһабыр быһыһынан корпусу туох баар үлэтин барытын бэйэбит оңорон, этэргэ дьэри "күлүүһүгэр дьэри" ситэрэхтээхпит. Кунуһугар 20-чэ массынаны илиһити-

АРҒАА ЕВРОПАНЫ БОСХОЛОСПУТА

ASTORIA, Ore.

АБЫРАЛЛААХ ДА "СОСНОВКА"

Улуу Өлүккэ эбэбит илин экиргигэр, ырыда ылыммыт, хоһоонно хоһоммунт Суола үрэх тартымыгар "Сосновка" профилактикторий үтүө тыһынан иһинэ, кэрэ көстүүтүнэн сэргэсигэ, үтүө-мааны үрүк халлаахтаах эмигиттэринэн абырыш олоһорун ат байыбын баран эмтээн, дуоһука сынньанан кэлэн олоһубун.

Манна Улуу Кыайы 55, улуустар 70 сыллаах үбүлүүдэринэн республика араас мунуктарыттан 50-тан тахса сэрин, үлэ ветераннара уонна реабилитационнай, эмтэнэр, сынньанар лаабырга 50-чэ үмэр ханчээрн олоһорбут кэлбэттэр. Онон, дьэ, икки үйэ халаайытара: ааһан эрэр үйэ — кырдыас кэлүөнүтэ, үһсүр үйэ — кэнчээрн ыччаты — биригэ түмсүүбүтү, эмтэнэр-сынньанар эрз буолбакка, үтүөкөн нитэр-үөтэр суолталанмыта, бэйэ-бэйэбитин кырдыас ытыктаһыбытын күөдүтэн бизрбитэ ордук кэрэхсбиллээх буолла. Ол курдук, олоһорбут нитээхчилэрэ Марфа Васильевна салалтагынан, бийнээх эһэлэригэр, эбэлэригэр аһаан маны чымаан ырыатын ыллаан, сир сиринэн үнүктүүтүн үнүкүлээн хэсизэртэн сүргэбитин көтөхтүлэр. Оттон кырдыас кэлүөнэ дымо Аба дойдуга Улуу Сиринин фронтовиктара Н.С.Кондратьев, В.Г.Поисеев бэйэлэрин бий-

принята үчүгэйдик өйдөөбүтэ махталлаах суол. Билим тартуус сезон сынньааччылар сааһа торой үлэһиттэригэр: Глазная быраас, профессор П.Г.Тихонова, быраастарга И.П.Аргунова, В.В.Холмогорова, снэстэрэлэргэ Л.М.Сергеева, Т.А.Павлова, Л.В.Хорова, Е.М.Петрова, Г.Н.Периакон, В.В.Подушкина, алыптаах иһиллээх массаажистарбытыгар А.А.Павлова, С.Ю.Копеева, А.Н.Терентьева кырдыаскарга кыһамнылаах сынньанарын, үтүө найгыларын иһин махталбытын тиздэбит. Инникитин даҕаны норуоккут туһугар айымнылаахтык үлэһиттигэр баҕарабыт. Улуу Кыайыны ким ыстыгынан, ким харытын күүһүнэн, кырдыас иһининэн уһансыбыт кырдыастар кыһалбаларын өйдөөн, кини доруобуйатын бөөрүтүктүргүр, сынньанарыгар путевка биэрбит Пенсиейнай управлениетыгар махталбытын биллэрэбит.

Сүүрбэйис үйэ үтүө кэрэвинан кайыспатах сүттан-курбаттан, уодаһынаах сэринтэни ордон халбыт кырдыас дьон бу үтүөкөн "Сосновка" кэлэн дуоһука сынньанан, кини иүөтээх салгынынан толору тыннан, амтанныах миннигэс аһылыгынан тоҕо-хана аһан, өйбүтүсөр өй, күүсүтүтэр күүс эбинэн үөрүүбүт үтүмэ.

Василий ПОИСЕЕВ.

ЭБЭРДЭЛҮҮБҮТ

Күндү дьулаҕытын, РӨ үөрэҕиринтин туйгунун Матрена Габриельевна РИМАНЦЕВНАҕа үйэ аһардаах олоһун баһа күнүнэн, үбүлүүгүнэн итинник истинник ээрдаллибыйт.

Эн олохко дьулуургунам, күүстээх санаабынан, үлэни үрдүктүк тутан эр сымалары киллэрсимбит үтүө кылааһын дыкто-сэргээ туһанын туруоһун. Көчөрү гынан көтүлүп күндү олоһорук, кинигини үрэхтээх дьон буоланнар саха үүмэр үйэни кытта тэһиз халдылаһтайнар. Баҕарабыт инникитин даҕаны кэрэни-кэскилээх түстүү түр, алаһа дьыаҕа дьулуһан, үөрүүнэн-көтүүнэн тоһору буолуохтун!

Пийетиннар, Слэпцовтар, Сидоровтар, Шеломовтар.

Күндү аҕабытын, эһэбитин, хоту каларулуу кыттылааһын, Чыаллара олохтоһон Иван Семенович ОКОНИШНИКОВҕа үбүлүүдээх 60 сааһыннан, 80-чэ сыл кылкыс, сааһа үлэһиттэр үтүө суоһаах эһилээ суох үлэһитин (ыа халайыстыбытын күөһүн истинник ээрдаллибыйт).

Үлэни өрө тутан, үтэр таһара оностон олоһорун уһулам, олохко тартыһыным, үлэ дьулуургуна холбоһор туттабыт. Бийнгиини нигэн-үөрттэн атыһыгар туруорбут үтүөбэр диринини махтанабыт. Баҕарабыт энл мастыы кытаанах доруобуйаны, дьуһунаах олоһу. Эн олоһун доһуута өрүү бийэһээх буоллук. Сайаас санаабынан, иһирэх сынньанан туһааһыбыт тутуах, эрэллээх эркин буокан үөрдэ сымдааргар баҕарабыт!

Оҕолорун, сизинэрин.

Болтоно кэлһилкэр олоһор балтыбытын, эдэнигитин, Болонотоһу "Кэнчээр" уһулаан нитээхчигин, моруот үөрэҕиринтин туйгунун Христина Михайловна КРИВОШАПКИНАҕа үйэ аһардаах үбүлүүгүнэн не сүрэхпиттэн итинник истинник ээрдаллибыйт. Эһинээ, күндү кийиһитигэр, саха алаһын ыраас салгынын курдук чэгиэч-чэбдик доруобуйаны, дьулоох, байылыат олоһу, оҕо нитиһигэр олохун аһабыт, ыйлары билбэт сыралаах үлэһэр өсөө үрдүк ситиһини олоһор баҕарабыт.

Эн улуу найгыт, субэ-аһаах кэһтэри биллэрмээх курдук бу курдук аһаах-билэ дьонноһор, доһотторгор, үлэһиттэр тэриһтээх кэрэни кэрэхсигин, үчүгэйни үкүстэ, сырдыгы сыдааһа туруохтун!

Эдэнигын Прасковья, балтын Анна, айнахтарын бары Кривошапкинар, Поповтар, Черкашниковтар, Васильевтар, Третьяковтар, Кронниковтар, Чурапчыттан А.Д.Федорова, Нерюнгиттан Настя, Дьонускайтан Мааша, Намуан Дунжа, Поповтар, Кривошапкинар.

Күндүтүк санныр, убаастыыр аҕабытын, эһэбитин Россия үтүөлээх учууталын, улуус бочуоттаах гражданын Егор Дмитриевич МАКАРОВҕа 65 сааһык туолбукунан итинник истинник ээрдаллибыйт.

Үлүс үтүмэн үлэһэр кырдыары, кылдыары билбэккэ өсөө да өр кэмтэ аһаан-тутан дьон кэргэнтэр бөөө тирэх, үтүө субэһит буола турааргар баҕарабыт!

Кэргэни, оҕолорук, ийиниттэрини, күүстүгү, сизинэрин.

АТЫЛЫБЫ
Үчүгэй туруктаах сүүрө сылдыар кэһтэһэ УАЗ массынени иһин биезэ, иһин убаһаа эһастаһабыт. Билсэр тел. 23-321.

Редактор Г.Г. ПОПОВ.
НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 28"а",
ТЕЛЕФОНЫ: редактор - 21-332, отделе - 21-255.

Средотел (соруудател) газет - Редакция Административна Улусса Правительство Республики Саха (Якутия) Газета издаётся на якутском языке, издаётся по вторникам, четверг и в субботу. Идэкс газет 34907.

«Саха Сөлөх» доһуһа. Таһаах улуһуннаахтык таһаах. Оҕостой баһаах. 678650. Идэкс газет 34907. А. М. Маркисов уул. № 18. Тиража 1005. Саха Сөлөх №11-112 28.06.2000. Бөлөмүс, кыһан 30 күн.

Эмблема оҕорууга конкурс

Байыны салгыныгы кириикэ сибээстэн бу дьыл ыам ыйыгар биһиги уһааһа сөл түбэһинэрэн, улуус бэйэте аһаа бэлэһэлээх (символ) буолуохтаах. Улуус аһаа бэлэһитин эмблема буолар дьон уһааһа биһиги уһааһа. Ону олохко киллэрэн, улуус дьаһалтаты ЭМБЛЕМАНЫ ОҔОРУУГА КОНКУРС биллэрэр.

КОНКУРС УСУЛУОБУНАТА:
Конкурска ким баһалаах саһаһтан, олоһор сириттан тутулууга суох кыһаа баһалааһа.

ЫТЫЛЛАР БОЛДЬОҕО: бэһэттэммит күнүттэн аһынны 1 күнүгэр дьэрэ.

КӨРДӨБҮЛЛЭРЭ: эмблема улуус олоһун, үлэтин, ураһаларын көрдөрөр ис хоһоонноһу буолуохтаах. Урууһу стандартнай (20х30) киһисэ өһнөөх кырааскаларынан, оһоһулаар, эмблемага хайаан да ыйаары (описание) сыһыарыллар.

КЫАЙЫЛААҔЫ БЫҺААРЫ: эмблемалары аһаа комиссия көрүөс, ол кэһинитэн Улуус Муһааһынан биһиги уһааһа эмблема кыһылааһын таһааһа.

КЫАЙЫЛААҔЫ НАБАРАА-ДАЛААҔЫН: кыһылааһа 1000 (биһир тыһыһа) солкуобай, оһу сэргэ үс 500-түү солкуобайдаах биһирбэ биһирбэ олоһоһоллор.

Конкурска кыһаа баһалааһа урууһааһын улуус дьаһалтатын баһылыгынан саһууаһаа Яковлев И.И., эбэтэр улуус дьаһалтатын дьаһалалары дьаһааһа Оһорокова Е.Е. тиксэрэһит.

Улуус дьаһалтаты.

Автор сурулар эһилэр саһаа редакция позицияһа мэдэл сен түбэһэр буолбатах. Сурука ыһааһа чакчылар кырдыаһааһааһа эһиллэһа автор түс бэйэте сүгэр.